

Huomioita hallituksen sote-esityksestä eduskunnalle (HE 241/2020 vp)

Eduskunnan hallintovaliokunta

17.3.2021

Jarmo Vakkuri

Professori, Tampereen yliopisto, johtamisen ja talouden tiedekunta

jarmo.vakkuri@tuni.fi

Jarmo Vakkuri

- Professori, kunnallistalous, TAU, MAB
- Julkisen talousjohtamisen tutkimusryhmän johtaja
- Tutkimusintresseinä esim.:
  - Taloudellinen rationalismi ja päätöksenteko julkisessa toiminnassa
  - Tuottavuus, tehokkuus, tuloksellisuus instituutioiden toiminnassa: arviointi, mittaaminen
  - Hybridihallinta, hybridiorganisaatiot
  - Kuntien ja kaupunkien talous eri muodoissaan
- Hankkeiden ja ryhmien johtaja erilaisissa tutkimuskokonaisuuksissa Suomessa ja kansainvälisesti
- Tieteellisten jouliaalien toimittaja, vieraileva toimittaja
- Väitöskirjojen ohjaaja, opettaja, tieteellinen asiantuntija Suomessa ja kansainvälisesti
- Esim. Hyper-hankkeen johtaja, Bemine-hankkeen johtaja
- Muut kuin tieteelliset asiantuntijaroolit julkisen talousjohtamisen alueella

Lausunnon lähtökohta ja painotukset

- Rajauksena: reformin ajattelumallit, uudistamisen periaatteiden ongelmat ja riskit sekä lakiesityksen kyky tarkastella monimutkaista sote-uudistuksen kokonaisuutta.
- Tarkemmin teemat
  1. Integraation ongelma sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa
  2. Sote-uudistuksen oletetut tuloksellisuuskannustimet
  3. Kunta- ja kaupunkitalous osana hallituksen esitystä
  4. Hybridihallinnan rooli sosiaali- ja terveydenhuollossa
  5. Taloudellisten ja muiden vaikutusten arviointi – sote-uudistuksen kokonaiskuva?

Integraation ongelma ja sote-uudistuksen tuloksellisuuskannustimet (Teemat 1 ja 2)

• Integraation ongelma

- Integraatio koko uudistusajattelun keskeisenä käsitteenä
- Integraation käsitteen ongelma esityksessä: minkä asioiden integraatiosta kulloinkin puhutaan? Vrt. rahoitus, organisointi ("järjestäminen"), tuottaminen
- Integraation hyödyt koskevat eri prosesseja hyvinkin eri tavoin
- Missä uudistus lisää integraatiota, missä se vähentää integraatiota? Missä uudet siilot, osaoptimoinnin kannustimet?

• Sote-uudistuksen tuloksellisuuskannustimet, oletetut hyödyt

- Uudistuksen hyötyjen arviointi "parhaisiin käytänteisiin" pohjautuen – uudistus ei poista tuloksellisuuseroja, eikä kiinnitä tulevia toimintamalleja parhaalle mahdolliselle tasolle
- Tuloksellisuuskannustimien ristikkäisvaikutukset; kustannusten hillintä vs. palvelujen saatavuuden parantaminen?
- Rakenteet eivät paranna tuloksellisuutta, vaan niiden avulla luodut toimintamallit. Mitä tästä esityksen perusteella tiedetään? Hyvinvointialueet ratkaisuna, eli jää hyvin keskeneräiseksi.
- Hyvinvointialueiden rahoitusmallin kompromissit eivät luo parhainta mahdollista lähtökohtaa tuloksellisuuden parantamiselle

Kunta- ja kaupunkitalouden roolit ja hybridihallinta sote-järjestelmässä (Teemat 3 ja 4)

• Kunta- ja kaupunkitalouden roolit

- Kuntien ja kaupunkien talous: A) Palveluorganisaation talous ja B) Julkinen paikallistalous
- Esityksessä kuntia ja kaupunkia tarkastellaan palveluorganisaatioiden talouden yksikköinä, vielä rajattuna ”sotepalveluihin”. Ei julkisen paikallistalouden toimijoina, jossa kaupunkiseudut nähdään keskeisinä taloudellisen, ekologisen ja sosiaalisen kehityksen ajureina
  - Millaiset toiminnalliset lähtökohdat kunnilla ja kaupungeilla on toimia alueellisina vetureina sote-uudistuksen jälkeen? Miten uudistusesitys tarkastelee tätä nimenomaista kysymystä?
  - Miten niiden aiempien tehtävien, joilla kaupunkiseutujen taloudellista dynamiikkaa on edistetty, organisointi toteutuu jatkossa?

• Hybridihallinnan näkökulma sosiaali- ja terveydenhuollossa

- Sote-palvelut hybridihallinnan järjestelmänä, joka sisältää julkisia, yksityisiä ja kolmannen sektorin toimijoita. Erilaisia omistajuuksia, rahoitusmalleja, institutionaalisia logiikoita ja kontrollin muotoja
- Lainsäätäjän ja järjestelmää ohjaavan tahon tarve ymmärtää miten erilaiset institutionaaliset logiikat, rahoitusmallit ja omistuspohjat toimivat yhdessä kansalaisen hyvinvoinnin edistämisessä.
- Ohjauksen työkalupakissa kannattaa pitää mahdollisimman kattavasti organisaatioiden muotoja, jotka yhdistävät julkisen ja yksityisen sektorin toimintamalleja ja periaatteita ja jotka voivat tuottaa uusia innovatiivisia ratkaisuja. Uudistuksen tavoitteiden saavuttaminen voi muuten olla erittäin vaikeaa.

Taloudellisten ja muiden vaikutusten arviointi – sote-uudistuksen kokonaiskuva? (Teema 5)

- **Vaikutusten arvioinnin kokonaisuus esityksessä**

- Pitkä lista eri tahoille ja kohderyhmille aiheutuvia vaikutuksia; tämä on hyvää analyysia, jossa kokonaisuutta pilkotaan osiin
- Ristikkäisvaikutukset ja arvioinnin kokonaiskuva
- Muutuskustannukset ja pitkän aikavälin rakenteellinen ratkaisu
- Monimutkaisen uudistuksen arviointi edellyttää arvioitsijalta kykyä hahmottaa aiottuja ja tavoiteltuja vaikutuksia, mutta myös monimutkaisiin yhteiskunnallisiin uudistuksiin aina kytkeytyviä sivuvaikutuksia.
  - Vrt. integraation käsite --- mihin saakka syntyy aiottuja, tavoiteltuja vaikutuksia, miten ja missä syntyy muita ei-tavoiteltuja sivuvaikutuksia?
  - Näiden tasapainottamisesta viime kädessä kaikei on kyse

THANK YOU

Jarmo Vakkuri

Professor, Tampere University, Faculty of Management and Business

jarmo.vakkuri@tuni.fi

<https://www.tuni.fi/fi/jarmo-vakkuri>

https://www.researchgate.net/profile/Jarmo_Vakkuri

<https://www.routledge.com/authors/il6601-jarmo-vakkuri>

<https://scholar.google.fi/citations?user=3iGnrqcAAAAJ&hl=fi>

<https://orcid.org/0000-0002-0287-2756>

<https://www.linkedin.com/in/jarmo-vakkuri-506971144/?originalSubdomain=fi>